

กสม. ๒

รายงานผลการตรวจสอบ

การละเมิดสิทธิมนุษยชน

คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ

วันที่ ๒ เมษายน พ.ศ. ๒๕๖๗

รายงานผลการตรวจสอบ ที่ ๙๘/๒๕๖๗

เรื่อง สิทธิชุมชนและสิทธิในสิ่งแวดล้อมที่ดี อันเกี่ยวเนื่องกับธุรกิจกับสิทธิมนุษยชน
กรณีร้องเรียนว่า การประกอบกิจการฟาร์มเลี้ยงไก่เนื้อในพื้นที่อำเภอนครชัยศรี
จังหวัดนครปฐม ก่อให้เกิดมลพิษและส่งผลกระทบต่อชุมชน

ผู้ร้อง ปกปิดชื่อ

ผู้ถูกร้อง บริษัท [REDACTED]

๑.ความเป็นมา

ผู้ร้องร้องเรียนผ่านเว็บไซต์สำนักงานคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ ตามคำร้องที่ ๗๑/๒๕๖๖ ลงวันที่ ๒๒ พฤษภาคม ๒๕๖๖ ว่า ผู้ร้องอาศัยอยู่ในพื้นที่อำเภอนครชัยศรี จังหวัดนครปฐม ได้รับความเดือดร้อนจากการประกอบกิจการโรงงานแปรรูปเนื้อไก่ที่ตั้งอยู่ในบริเวณใกล้เคียง ซึ่งก่อให้เกิดปัญหาแมลงวันรบกวนการใช้ชีวิตของประชาชนในพื้นที่มานานหลายปี แต่ยังไม่มีการแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้น จึงขอให้ตรวจสอบ

๒. การตรวจสอบ

คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติได้มอบหมายให้พนักงานเจ้าหน้าที่ตรวจสอบตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๖๐ และระเบียบคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติว่าด้วยหลักเกณฑ์และวิธีการในการตรวจสอบการละเมิดสิทธิมนุษยชน พ.ศ. ๒๕๖๑ และที่แก้ไขเพิ่มเติม โดยพิจารณาจากการชี้แจงข้อเท็จจริงและพยานหลักฐานดังต่อไปนี้

๒.๑ รายการเอกสาร พยานหลักฐานจากการตรวจสอบ และเอกสารที่เกี่ยวข้อง

๒.๑.๑ หนังสือสำนักงานปศุสัตว์จังหวัดนครปฐม ที่ นฐ ๐๐๐๘/๑๒๖๓๖ ลงวันที่ ๒๖ มิถุนายน ๒๕๖๖ ถึงเลขาธิการคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ

๒.๑.๒ หนังสือผู้ถูกร้อง ลงวันที่ ๒๗ มิถุนายน ๒๕๖๖ ถึงเลขาธิการคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ

/๒.๑.๓ หนังสือ...

๒.๑.๓ หนังสือองค์การบริหารส่วนตำบลสัมปทวน ที่ นฐ ๗๘๒๐๑/๓๘๓ ลงวันที่ ๓๐ มิถุนายน ๒๕๖๖ ถึงเลขาธิการคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ

๒.๑.๔ บันทึกการให้ถ้อยคำของผู้ใหญ่บ้านหมู่ที่ ๑ หมู่ที่ ๒ หมู่ที่ ๓ และกำนันตำบลสัมปทวน อำเภอนครชัยศรี จังหวัดนครปฐม ต่อพนักงานเจ้าหน้าที่ เมื่อวันที่ ๑๗ กรกฎาคม ๒๕๖๖

๒.๑.๕ รายงานการประชุมหารือแนวทางการแก้ไขปัญหาเรื่องร้องเรียนกรณีการประกอบกิจการเลี้ยงไก่ในพื้นที่อำเภอนครชัยศรี จังหวัดนครปฐม ก่อให้เกิดผลกระทบทางสิ่งแวดล้อม เมื่อวันที่ ๑๘ กรกฎาคม ๒๕๖๖ ณ ที่ว่าการอำเภอนครชัยศรี จังหวัดนครปฐม

๒.๑.๖ หนังสือสำนักงานผู้ตรวจการแผ่นดิน ด่วนที่สุด ที่ ผผ ๑๑๐๔/๑๗๗๘ ลงวันที่ ๗ สิงหาคม ๒๕๖๖ ถึงเลขาธิการคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ

๒.๑.๗ รายงานการลงพื้นที่ของพนักงานเจ้าหน้าที่ ระหว่างวันที่ ๗ - ๙ สิงหาคม ๒๕๖๖ ณ อำเภอนครชัยศรี จังหวัดนครปฐม

๒.๑.๘ บันทึกการให้ถ้อยคำของผู้แทนองค์การบริหารส่วนตำบลสัมปทวน อำเภอนครชัยศรี จังหวัดนครปฐม ต่อพนักงานเจ้าหน้าที่ เมื่อวันที่ ๗ สิงหาคม ๒๕๖๖

๒.๑.๙ บันทึกการให้ถ้อยคำของครูโรงเรียน [REDACTED] ตำบลสัมปทวน อำเภอนครชัยศรี จังหวัดนครปฐม ต่อพนักงานเจ้าหน้าที่ เมื่อวันที่ ๗ สิงหาคม ๒๕๖๖

๒.๑.๑๐ บันทึกการให้ถ้อยคำของปศุสัตว์อำเภอนครชัยศรีต่อพนักงานเจ้าหน้าที่ เมื่อวันที่ ๙ สิงหาคม ๒๕๖๖

๒.๑.๑๑ บันทึกการให้ถ้อยคำของผู้แทนสำนักงานสาธารณสุขจังหวัดนครปฐม ต่อพนักงานเจ้าหน้าที่ เมื่อวันที่ ๙ สิงหาคม ๒๕๖๖

๒.๑.๑๒ หนังสืออำเภอนครชัยศรี ที่ นฐ ๐๓๑๘/๒๓๓๑ ลงวันที่ ๓๑ สิงหาคม ๒๕๖๖ ถึงเลขาธิการคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ

๒.๑.๑๓ หนังสือกรมควบคุมมลพิษ ที่ ทส ๐๓๐๗/๒๐๒๑๗ ลงวันที่ ๒๕ กันยายน ๒๕๖๖ ถึงเลขาธิการคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ

๒.๑.๑๔ หนังสือผู้ถูกร้อง ลงวันที่ ๒๘ พฤศจิกายน ๒๕๖๖ ถึงเลขาธิการคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ

๒.๑.๑๕ หนังสือกรมควบคุมมลพิษ ที่ ทส ๐๓๐๗/๒๖๐ ลงวันที่ ๔ มกราคม ๒๕๖๗ ถึงเลขาธิการคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ

๒.๑.๑๖ หนังสือสำนักงานผู้ตรวจการแผ่นดิน ด่วนที่สุด ที่ ผผ ๑๑๐๔/๑๓๑ ลงวันที่ ๑๙ มกราคม ๒๕๖๗ ถึงเลขาธิการคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ

๒.๑.๑๗ บันทึกสรุปผลการประชุมหารือร่วมกับกรมควบคุมมลพิษ เมื่อวันที่ ๒๖ มกราคม ๒๕๖๗ ณ สำนักงานคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ

๒.๒ ข้อเท็จจริงจากการตรวจสอบ

๒.๒.๑ ข้อเท็จจริงฝ่ายผู้ร้อง

ผู้ร้องให้ข้อเท็จจริงเพิ่มเติมว่า ปัญหาที่เกิดขึ้นเป็นผลกระทบจากการประกอบกิจการฟาร์มเลี้ยงไก่ของผู้ถูกร้อง ซึ่งก่อให้เกิดปัญหามลพิษทางสิ่งแวดล้อมและสร้างความเดือดร้อนต่อการใช้ชีวิตของประชาชนในพื้นที่มานานหลายปี เช่น เป็นแหล่งกำเนิดแมลงวันจำนวนมาก ปัญหากลิ่นเหม็น และฝุ่นละออง เป็นต้น ที่ผ่านมาประชาชนที่ได้รับความเดือดร้อนเคยร้องเรียนไปยังศูนย์ดำรงธรรมอำเภอนครชัยศรีเพื่อขอให้แก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้นหลายครั้ง แต่ปัญหายังคงไม่ได้รับการแก้ไขให้หมดไป

๒.๒.๒ ข้อเท็จจริงฝ่ายผู้เสียหาย

๑) เมื่อวันที่ ๑๗ กรกฎาคม ๒๕๖๖ พนักงานเจ้าหน้าที่ได้ลงพื้นที่รับฟังข้อเท็จจริงจากผู้ใหญ่บ้านและกำนันในพื้นที่ตำบลสัมปทวน อำเภอนครชัยศรี จังหวัดนครปฐม สรุปได้ว่า หมู่ที่ ๑ หมู่ที่ ๒ หมู่ที่ ๓ และหมู่ที่ ๔ ตำบลสัมปทวน อำเภอนครชัยศรี จังหวัดนครปฐม เป็นพื้นที่ที่ได้รับผลกระทบจากการประกอบกิจการฟาร์มเลี้ยงไก่ของผู้ถูกร้อง ปัญหาที่พบ ได้แก่ ปัญหาแมลงวันและกลิ่นเหม็นรุนแรง โดยเฉพาะอย่างยิ่งในช่วงฤดูหนาวหรือช่วงเปิดโรงเรือนเพื่อจับไก่หรือขนย้ายมูลไก่ ซึ่งผู้ถูกร้องได้แจกกวาดักแมลงวัน แต่ไม่เพียงพอกับปริมาณความต้องการของชาวบ้านในพื้นที่

๒) เมื่อวันที่ ๗ สิงหาคม ๒๕๖๖ พนักงานเจ้าหน้าที่ได้ลงพื้นที่รับฟังข้อเท็จจริงจากครูโรงเรียน [REDACTED] ซึ่งเป็นสถานศึกษาเอกชน ตั้งอยู่หมู่ที่ [REDACTED] ตำบลสัมปทวน อำเภอนครชัยศรี จังหวัดนครปฐม ห่างจากฟาร์มเลี้ยงไก่เนื้อของผู้ถูกร้องประมาณ ๑ กิโลเมตร ได้ข้อมูลว่า มีกลิ่นบริเวณกำแพงโรงเรียนหรือลานจอดรถแต่ไม่มีกลิ่นในอาคารเรียนเนื่องจากเป็นอาคารปิด และพบแมลงวันเข้ามาภายในอาคารเรียนเล็กน้อย

๒.๒.๓ ข้อเท็จจริงฝ่ายผู้ถูกร้อง

๑) ผู้ถูกร้องเป็นบริษัทที่อยู่ในกลุ่มบริษัท [REDACTED] จัดทะเบียนก่อตั้งบริษัทเมื่อวันที่ [REDACTED] ประกอบกิจการฟาร์มเลี้ยงไก่เนื้อเพื่อขายให้โรงงานผลิตไก่เนื้อสำหรับส่งออกต่างประเทศและการบริโภคภายในประเทศ เป็นระยะเวลากว่า ๓๐ ปี ตั้งอยู่หมู่ที่ [REDACTED] ตำบลสัมปทวน อำเภอนครชัยศรี จังหวัดนครปฐม มีพื้นที่ทั้งหมดประมาณ ๑,๖๐๐ ไร่ เลี้ยงไก่เนื้อในโรงเรือนระบบปิด ๖๔ โรงเรือน มีการควบคุมสภาพแวดล้อม เช่น อุณหภูมิ ความชื้น การระบายอากาศ และแสงสว่าง ปัจจุบันเลี้ยงไก่ประมาณ ๑,๓๐๐,๐๐๐ ตัวต่อรุ่น

๒) ผู้ถูกร้องมีระบบการจัดการแหล่งกำเนิดมลพิษ ดังนี้

๒.๑) ใช้แกลบเป็นวัสดุรองพื้นเพื่อดูดซับมูลและปัสสาวะไก่ ซึ่งจะฆ่าเชื้อก่อนนำไก่เข้าเลี้ยง และขนวัสดุรองพื้นที่ใช้แล้วหลังจากปลดไก่ออกจากโรงเรือนทุก ๔๐ - ๔๒ วัน โดยก่อนนำออกจากฟาร์มจะทำความสะอาดและพ่นยาฆ่าเชื้อรอบรถบรรทุกทุกคันเพื่อล้างฝุ่นออกจากตัวรถ และมีผ้าใบคลุมเพื่อป้องกันแกลบตกหล่นและฟุ้งกระจาย

๒.๒) กำจัด...

๒.๒) กำจัดซากสัตว์ด้วยการฝังกลบตามข้อกำหนดของกรมปศุสัตว์ โดยให้ส่วนบนสุดของซากอยู่ใต้ระดับผิวดินไม่น้อยกว่า ๕๐ เซนติเมตร และหว่านสารเคมีที่สามารถทำลายเชื้อจุลินทรีย์หรือเชื้อโรคต่าง ๆ หรือโรยปูนขาวที่ส่วนต่าง ๆ ของซากจนทั่ว รวมทั้งปิดปากหลุมที่ฝังซาก และโรยปูนขาวบริเวณปากหลุมอีกครั้ง

๒.๓) ป้องกันการเกิดแมลงวันด้วยการจัดการภายในโรงเรือน เช่น ควบคุมความชื้นในวัสดุรองพื้น ใช้ยาป้องกันหนอนแมลงวันผสมกับแกลบในชั้นตอนก่อนเข้าเลี้ยงไก่ เมื่อจับไก่เสร็จจะปิดเล้าไว้และรมควันกำจัดตัวเต็มวัยของแมลงวันในเล้าจนแน่ใจว่าตายทั้งหมดจึงเปิดเล้าเข้าขนย้ายมูลไก่ พ่นยากำจัดแมลงวันรอบรถบรรทุกขนวัสดุรองพื้นทุกคันก่อนออกจากฟาร์ม และวางเหยื่อพิษและกาวดักแมลงวันเพิ่มเติม เป็นต้น

๒.๔) จัดการฝุ่นละอองและกลิ่น เช่น ก่อสร้างห้องดักฝุ่นท้ายโรงเรือน เพื่อให้ลมทั้งหมดผ่านแผงกรองฝุ่นก่อนปล่อยออกนอกเล้า ปลุกต้นไม้กันชนบริเวณรอบฟาร์มเพื่อดูดซับกลิ่นและป้องกันฝุ่นท้ายโรงเรือน ตลอดจนบริเวณแนวรั้วรอบเขตเลี้ยงสัตว์ เป็นต้น

๓) ผู้ถูกร้องได้แก้ไขปัญหาลักษณะทางสิ่งแวดล้อมและสุขอนามัย โดยลดจำนวนการเลี้ยงไก่เนื้อต่อรุ่น จากเดิมที่เคยเลี้ยง ๒,๐๐๐,๐๐๐ ตัวต่อรุ่น เหลือ ๑,๓๐๐,๐๐๐ ตัวต่อรุ่น ให้พนักงานสำรวจผลกระทบในพื้นที่รอบฟาร์ม พ่นยาฆ่าแมลงวันบริเวณโรงเรือนและโดยรอบโรงเรือน และแจกกาวดักแมลงวันให้ชุมชนโดยรอบโดยไม่จำกัดว่าแหล่งกำเนิดแมลงวันจะมาจากฟาร์มหรือไม่

๔) ผู้ถูกร้องตั้งข้อสังเกตว่า ปริมาณค่าความเข้มข้นที่กรมควบคุมมลพิษวัดได้บริเวณจุดที่ ๒ ซึ่งเป็นบริเวณที่มีกลิ่นรุนแรงที่สุด อาจมีความคลาดเคลื่อนและไม่ได้มาจากฟาร์มเลี้ยงไก่เนื้อของผู้ถูกร้องเพียงแห่งเดียว เนื่องจากปัจจัยแวดล้อมอื่น ๆ ได้แก่ กลิ่นจากฟาร์มเลี้ยงเป็ดซึ่งไม่มีระบบป้องกันฝุ่นละอองและกลิ่น กลิ่นจากทุ่งหญ้าที่มีการเลี้ยงแบบระบบเปิด ทิศทางลมที่อาจพัดมาจากแหล่งอื่น และการรับกลิ่นมูลสัตว์ของเจ้าหน้าที่กับประชาชนที่อาศัยอยู่บริเวณใกล้เคียง โดยผู้ถูกร้องเห็นว่าควรมีตัวแทนผู้มีส่วนได้เสียและตัวแทนชุมชนเข้าร่วมกระบวนการตรวจวัดกลิ่นของกรมควบคุมมลพิษด้วย ทั้งนี้ หากปัญหากลิ่นรบกวนที่เกิดขึ้นเป็นความบกพร่องของผู้ถูกร้อง ก็ยินดีแก้ไขปัญหาเพื่อไม่ให้เกิดอันตรายต่อสุขภาพของประชาชน

๒.๒.๔ ข้อเท็จจริงจากหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง

๑) องค์การบริหารส่วนตำบลสัมปทวน

๑.๑) ผู้ถูกร้องได้ยื่นขออนุญาตประกอบกิจการที่เป็นอันตรายต่อสุขภาพ ประเภท ๑.๑.๔ การเลี้ยงสัตว์ปีก ตามข้อบัญญัติการบริหารส่วนตำบลสัมปทวน เรื่อง การประกอบกิจการที่เป็นอันตรายต่อสุขภาพ พ.ศ. ๒๕๕๙ และได้รับการตอบอนุญาตมาโดยตลอด สำหรับใบอนุญาตฉบับปัจจุบันได้รับการต่ออายุเมื่อวันที่ ๘ กุมภาพันธ์ ๒๕๖๗ จนถึงวันที่ ๑๑ กุมภาพันธ์ ๒๕๖๘

๑.๒) ปัญหาตามเรื่องร้องเรียนมักเกิดขึ้นช่วงที่มีการสะสมมูลไก่ในวัสดุรองพื้นโรงเรือนจำนวนมาก ช่วงจับไก่ และช่วงเคลื่อนย้ายไก่ ซึ่งจะส่งกลิ่นเหม็นและมีแมลงวันชุมชุม ปัญหาเรื่องกลิ่นจะรุนแรงในช่วงเดือนพฤศจิกายนถึงเดือนมกราคม เนื่องจากเป็นช่วงฤดูหนาวและสภาพ

/อากาศปิด...

อากาศปิด ทำให้กลิ่นมูลไก่ไม่สามารถระบายขึ้นสู่ชั้นบรรยากาศที่สูงขึ้นได้ เป็นเหตุให้กลิ่นเหม็นกระจาย ออกสู่ชุมชนในรัศมี ๒ - ๓ กิโลเมตร ที่ผ่านมา องค์การบริหารส่วนตำบลสัมปทวนได้ตรวจสอบข้อเท็จจริง และประสานกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องเพื่อแก้ไขปัญหาโดยตลอด ปัจจุบันปัญหาดังกล่าวบรรเทาลง เนื่องจากผู้ถูกร้องได้ให้ความร่วมมือในการปรับปรุงสภาพโรงเรือนตามคำแนะนำของเจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้อง เป็นอย่างดี

๒) สำนักงานปศุสัตว์จังหวัดนครปฐม

สำนักงานปศุสัตว์จังหวัดนครปฐมได้รับเรื่องร้องเรียนเกี่ยวกับกลิ่นเหม็น และแมลงวันรบกวนมาตั้งแต่ปี ๒๕๕๗ จนถึงปัจจุบัน จึงได้ร่วมกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องให้คำแนะนำในการ แก้ไขปัญหาแก่ผู้ถูกร้องอย่างต่อเนื่อง ซึ่งผู้ถูกร้องให้ความร่วมมือในการแก้ไขปัญหาทุกครั้ง นอกจากนี้ เมื่อวันที่ ๒ พฤศจิกายน ๒๕๖๓ อำเภอนครชัยศรี ปศุสัตว์อำเภอนครชัยศรี องค์การบริหารส่วนตำบล สัมปทวน กับผู้ถูกร้องได้ร่วมลงนามในบันทึกข้อตกลงการอนุญาตให้ประกอบกิจการเลี้ยงไก่เนื้อ เพื่อกำหนดแนวทางการดำเนินการของทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้องเพื่อแก้ไขปัญหาดังกล่าว ตั้งแต่การป้องกัน กลิ่นเหม็นจากมูลไก่ การลดจำนวนการเลี้ยงไก่ และการตรวจวัดค่ามาตรฐานกลิ่น อีกทั้งอำเภอนครชัยศรี ได้มีคำสั่งที่ ๕๖๗/๒๕๖๔ ลงวันที่ ๒ ธันวาคม ๒๕๖๔ แต่งตั้งคณะกรรมการแก้ไขปัญหาคความเดือดร้อน กลิ่นเหม็นรบกวนจากฟาร์มไก่ เพื่อแก้ไขปัญหาคความเดือดร้อนของประชาชนจากกลิ่นเหม็นรบกวน ให้เป็นไปอย่างมีระบบและเป็นรูปธรรม รวมทั้งแนะนำแนวทางปฏิบัติที่ถูกต้องแก่หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ในการแก้ไขปัญหให้เป็นไปตามที่กฎหมายกำหนด

๓) สำนักงานปศุสัตว์อำเภอนครชัยศรี

สำนักงานปศุสัตว์อำเภอนครชัยศรีมีหน้าที่ออกใบอนุญาตให้นำหรือ เคลื่อนย้ายสัตว์หรือซากสัตว์ ตรวจสอบการนำสัตว์ปีกเข้าเลี้ยงใหม่ ตรวจสอบการปฏิบัติตามกฎเกณฑ์การตรวจประเมิน ที่ดีด้านปศุสัตว์ของฟาร์ม และออกใบรับรองให้แก่ฟาร์มที่ได้มาตรฐานตามหลักเกณฑ์การตรวจประเมิน การปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีสำหรับฟาร์มไก่เนื้อ ซึ่งการปฏิบัติตามมาตรฐานนี้ไม่ใช่มาตรการบังคับ ทั้งนี้ ปัญหาที่เกิดขึ้นส่วนหนึ่งน่าจะมาจากเจ้าหน้าที่ประจำฟาร์มของผู้ถูกร้องมีไม่เพียงพอ ทำให้ การดูแลฟาร์มไม่ทั่วถึง ประกอบกับโรงเรือนของผู้ถูกร้องมีสภาพเก่าและอุปกรณ์ชำรุดทรุดโทรม

๔) สำนักงานสาธารณสุขจังหวัดนครปฐม

สำนักงานสาธารณสุขจังหวัดนครปฐมได้ลงพื้นที่ตรวจสอบฟาร์มเลี้ยง ไก่เนื้อของผู้ถูกร้อง พบว่า โรงเรือนมีสภาพชำรุดทรุดโทรม เนื่องจากสร้างมานานและฟาร์มเป็นระบบปิด ทำให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องไม่สามารถเข้าไปตรวจสอบได้ตลอด

๕) กรมควบคุมมลพิษ

๕.๑) เมื่อวันที่ ๑๗ - ๑๘ กรกฎาคม ๒๕๖๖ กรมควบคุมมลพิษได้ ลงพื้นที่สำรวจฟาร์มเลี้ยงไก่เนื้อของผู้ถูกร้องและบริเวณโดยรอบ พร้อมทั้งสอบถามข้อมูลจากประชาชน ที่อาศัยอยู่บริเวณใกล้เคียง พบว่า ประชาชนได้รับความเดือดร้อนจากปัญหากลิ่นเหม็น ผุนละออง และแมลงวันในช่วงที่ไก่โตเต็มวัย ช่วงจับไก่ และช่วงทำความสะอาดโรงเรือนภายหลังการจับไก่

/จึงได้...

จึงได้วางแผนการลงพื้นที่ตรวจสอบและเก็บตัวอย่างมลพิษในช่วงที่มีการจับไก่อ่ระหว่างวันที่ ๗ - ๑๐ สิงหาคม ๒๕๖๖

๕.๒) เมื่อวันที่ ๗ - ๑๐ สิงหาคม ๒๕๖๖ กรมควบคุมมลพิษได้ลงพื้นที่ตรวจสอบข้อเท็จจริง โดยพบปัญหากลิ่นเหม็น ผุนละออง และแมลงวัน ดังนี้

๕.๒.๑) จากการสำรวจพื้นที่โดยรอบฟาร์มเมื่อวันที่ ๗ สิงหาคม ๒๕๖๖ และพิจารณาเลือกช่วงเวลาในการเก็บกลิ่นขณะมีกิจกรรมที่ก่อให้เกิดกลิ่นเหม็นมากที่สุด พบว่าในเวลา ๒๐.๐๐ นาฬิกา ซึ่งเป็นช่วงที่มีการเปิดโรงเรือนเพื่อจับไก่อ่ส่งโรงชำแหละ ได้รับกลิ่นเหม็นเป็นระยะตามทิศทางลมบริเวณสระตกปลาบึงสัมปทวน ซึ่งอยู่ภายนอกของฟาร์มด้านทิศตะวันออก แต่ไม่พบปัญหาผุนละอองฟุ้งกระจาย สอดคล้องกับข้อมูลที่ประชาชนในพื้นที่แจ้งว่า มักได้กลิ่นในช่วงเวลากลางคืนที่มีการจับไก่อ่ แต่ไม่ได้รับความเดือดร้อนจากผุนละออง นอกจากนี้ บริเวณด้านทิศตะวันออกของฟาร์มประมาณ ๑๕๐ - ๒๐๐ เมตร พบสถานประกอบการฟาร์มเลี้ยงเป็ด ซึ่งจากการสำรวจโดยรอบฟาร์มเลี้ยงเป็ด ไม่ได้รับกลิ่นเหม็นและไม่พบปัญหาผุนละออง

๕.๒.๒) จากการตรวจสอบภายในฟาร์มเมื่อวันที่ ๘ สิงหาคม ๒๕๖๖ พบว่า โรงเรือนมีพัดลมระบายอากาศท้ายโรงเรือน ไม่มีระบบบำบัดกลิ่น แต่มีห้องดักฝุ่นท้ายโรงเรือน และมีการปลูกต้นกล้วยและต้นไผ่เป็นแนวกำแพงกันลม ซึ่งในวันดังกล่าวฟาร์มเลี้ยงไก่อ่เนื้อของผู้ถูกร้องมีการจับไก่อ่และขนส่งออกจากฟาร์ม จากการตรวจสอบพบว่า บริเวณท้ายโรงเรือนที่เปิดพัดลมระบายอากาศอยู่นั้น มีกลิ่นเหม็นชัดเจนและผุนละอองฟุ้งกระจาย ในขณะที่บริเวณโรงเรือนที่ขนถ่ายไก่แล้ว มีกลิ่นเหม็นและผุนละอองเล็กน้อย ส่วนบริเวณที่ฝั่งกลบไก่อ่ไม่มีกลิ่นเหม็นและผุนละออง นอกจากนี้ ได้สำรวจพื้นที่ภายนอกฟาร์มบริเวณสระตกปลาบึงสัมปทวนพบว่า ได้รับกลิ่นเช่นเดียวกับบริเวณท้ายโรงเรือนภายในฟาร์ม แต่ไม่พบผุนละอองฟุ้งกระจาย

๕.๒.๓) จากการเก็บตัวอย่างกลิ่นเพื่อนำมาวิเคราะห์ จำนวน ๒ จุด ปรากฏว่า จุดที่ ๑ บริเวณริมอาณาเขตด้านในฟาร์มเลี้ยงไก่อ่เนื้อของผู้ถูกร้อง (จุดใต้ลม) มีค่าความเข้มข้นเท่ากับ ๒๓.๑๗ หน่วย และจุดที่ ๒ บริเวณสระตกปลาบึงสัมปทวนริมอาณาเขตด้านนอกของฟาร์มเลี้ยงไก่อ่เนื้อ (บริเวณที่มีกลิ่นรุนแรงที่สุด) มีค่าความเข้มข้นเท่ากับ ๙๗.๙๒ หน่วย ซึ่งเกินมาตรฐานค่าความเข้มข้นของอากาศที่ปล่อยทิ้งจากสถานที่เลี้ยงสัตว์ตามประกาศกระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม เรื่อง กำหนดมาตรฐานค่าความเข้มข้นของอากาศเสียที่ปล่อยทิ้งจากสถานที่เลี้ยงสัตว์ ลงวันที่ ๑๓ มีนาคม ๒๕๕๖ ที่กำหนดไว้ไม่เกิน ๓๐ หน่วย

๕.๒.๔) จากการตรวจวัดปริมาณค่าผุนละอองในบรรยากาศโดยทั่วไป เมื่อวันที่ ๘ - ๑๐ สิงหาคม ๒๕๖๖ จำนวน ๑ จุด บริเวณบ้านประชาชนซึ่งอยู่ห่างจากฟาร์มเลี้ยงไก่อ่เนื้อไปทางทิศตะวันออกประมาณ ๔๐๐ เมตร พบว่า เมื่อวันที่ ๘ - ๙ สิงหาคม ๒๕๖๖ มีค่าเฉลี่ยของผุนละอองขนาดไม่เกิน ๑๐ ไมครอน ในเวลา ๒๔ ชั่วโมง เท่ากับ ๐.๐๓ มิลลิกรัมต่อลูกบาศก์เมตร และเมื่อวันที่ ๙ - ๑๐ สิงหาคม ๒๕๖๖ มีค่าเฉลี่ยของผุนละอองขนาดไม่เกิน ๑๐ ไมครอน ในเวลา ๒๔ ชั่วโมง เท่ากับ ๐.๐๒ มิลลิกรัมต่อลูกบาศก์เมตร ซึ่งเป็นไปตามค่ามาตรฐานคุณภาพอากาศในบรรยากาศโดยทั่วไป ตามประกาศ

/คณะกรรมการ...

คณะกรรมการสิ่งแวดล้อมแห่งชาติ ฉบับที่ ๒๔ (พ.ศ. ๒๕๔๗) เรื่อง กำหนดมาตรฐานคุณภาพอากาศในบรรยากาศโดยทั่วไป ที่กำหนดไว้ไม่เกิน ๐.๑๒ มิลลิกรัมต่อลูกบาศก์เมตร

๕.๒.๕) พบแมลงวันจำนวนมากเกาะตามเกลบที่ใช้เป็นวัสดุรองพื้น ดูดซับมูลไก่และบริเวณซากไก่ที่นำมาวางรวมไว้หน้าโรงเรือนภายหลังการจับไก่แล้วเสร็จ แต่ไม่พบแมลงวันในบริเวณที่ฝังกลบซากไก่ นอกจากนี้ พบแมลงวันจำนวนเล็กน้อยในพื้นที่โดยรอบภายนอกฟาร์ม

๕.๓) กรมควบคุมมลพิษได้แจ้งผลการตรวจสอบดังกล่าวให้องค์การบริหารส่วนตำบลสัมปทวน ในฐานะเจ้าพนักงานท้องถิ่นตามพระราชบัญญัติการสาธารณสุข พ.ศ. ๒๕๓๕ กำกับดูแลการประกอบกิจการของผู้ถูกร้องโดยให้ปรับปรุงแก้ไขหรือหามาตรการป้องกันกลิ่นเหม็นรบกวน และสั้วพาหะที่เกิดขึ้น เพื่อให้เป็นไปตามเงื่อนไขใบอนุญาตการประกอบกิจการที่เป็นอันตรายต่อสุขภาพ

๕.๔) กรมควบคุมมลพิษได้มีหนังสือชี้แจงข้อเท็จจริงต่อข้อสังเกตของผู้ถูกร้องตามข้อ ๔) ของข้อ ๒.๒.๓ ยืนยันว่า การเก็บตัวอย่างกลิ่นเป็นไปตามหลักเกณฑ์และมาตรฐานที่กฎหมายกำหนด โดยก่อนการเก็บตัวอย่างกลิ่น ได้ติดตั้งเครื่องตรวจวัดสภาพอากาศทางอุตุนิยมวิทยา เพื่อพิจารณาทิศทางลมและตำแหน่งได้ลมสำหรับการเลือกจุดเก็บตัวอย่างกลิ่นแล้วพบว่า ทิศทางลมสะสมส่วนใหญ่พัดผ่านโรงเรือนที่เลี้ยงไก่ไปยังสระตกปลาบึงสัมปทวน จึงได้กำหนดให้บริเวณสระตกปลาบึงสัมปทวนเป็นจุดเก็บตัวอย่างที่ ๒ ซึ่งในวันที่เก็บตัวอย่างกลิ่น จุดเก็บตัวอย่างที่ ๒ เป็นลมสงบ แต่กลับได้รับกลิ่นเหม็นซึ่งเป็นลักษณะเดียวกับกลิ่นที่ได้รับภายในฟาร์ม ซึ่งวัดค่าความเข้มข้นได้เกินกว่ามาตรฐานที่กฎหมายกำหนด ทั้งนี้ กรมควบคุมมลพิษไม่ได้เก็บตัวอย่างกลิ่นจากฟาร์มเลี้ยงเป็ดที่ตั้งอยู่บริเวณใกล้เคียงมาตรวจสอบ เนื่องจากขณะสำรวจกลิ่นก่อนเก็บตัวอย่าง ไม่มีกลิ่นเหม็นจากฟาร์มเลี้ยงเป็ดซึ่งแตกต่างจากกลิ่นของฟาร์มไก่ ประกอบกับการสอบถามประชาชนที่อาศัยอยู่บริเวณใกล้เคียง ไม่พบว่ามีผู้ได้รับความเดือดร้อนจากฟาร์มเลี้ยงเป็ด

๖) ผู้ตรวจการแผ่นดิน

ผู้ตรวจการแผ่นดินได้ตรวจสอบเรื่องราวเรียนเกี่ยวกับการดำเนินการของอำเภอนครชัยศรีและศูนย์ดำรงธรรมจังหวัดนครปฐมในการแก้ไขปัญหากลิ่นเหม็นจากการประกอบกิจการเลี้ยงไก่ของผู้ถูกร้องแล้ว เห็นควรยุติเรื่องราวเรียน เนื่องจากอำเภอนครชัยศรีได้แต่งตั้งคณะกรรมการแก้ไขปัญหาความเดือดร้อนกลิ่นเหม็นรบกวนจากฟาร์มไก่ และได้ติดตามการแก้ไขปัญหาขององค์การบริหารส่วนตำบลสัมปทวน โดยพบว่า องค์การบริหารส่วนตำบลสัมปทวนได้กำชับให้ผู้ถูกร้องแก้ไขปัญหากลิ่นเหม็นจากมูลไก่ให้ครบถ้วนตามคำแนะนำของกรมควบคุมมลพิษแล้ว ก่อนที่จะต่อใบอนุญาตให้ผู้ถูกร้อง ส่วนศูนย์ดำรงธรรมจังหวัดนครปฐมได้ติดตาม กำกับดูแล และสั่งการให้สำนักงานปศุสัตว์จังหวัดนครปฐมและอำเภอนครชัยศรีติดตามการดำเนินการตามคำแนะนำของกรมควบคุมมลพิษ และรายงานให้ศูนย์ดำรงธรรมจังหวัดนครปฐมทราบอย่างต่อเนื่องแล้ว

๒.๒.๕ การแสวงหาข้อเท็จจริงของพนักงานเจ้าหน้าที่

๑) เมื่อวันที่ ๑๘ สิงหาคม ๒๕๖๖ พนักงานเจ้าหน้าที่ได้ประชุมร่วมกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ณ ที่ทำการอำเภอนครชัยศรี จังหวัดนครปฐม สรุปได้ดังนี้

/๑.๑) ผู้ถูกร้อง...

๑.๑) ผู้ถูกร้องได้รับใบอนุญาตประกอบกิจการที่เป็นอันตรายต่อสุขภาพ ถูกต้องตามกฎหมาย โดยมีเงื่อนไขที่ต้องปฏิบัติตาม คือ (๑) ให้ปฏิบัติตามพระราชบัญญัติการสาธารณสุข พ.ศ. ๒๕๓๕ และข้อบัญญัติท้องถิ่นที่เกี่ยวข้อง (๒) ควบคุมและป้องกันไม่ให้เกิดเหตุรำคาญ อันก่อให้เกิดความเดือดร้อนแก่ผู้อาศัยในบริเวณใกล้เคียง ได้แก่ การกระทำใด ๆ อันเป็นเหตุให้เกิดกลิ่น แสง รังสี เสียง ความร้อน สิ่งมีพิษ ความสั่นสะเทือน ฝุ่นละออง เขม่า เถ้า หรือกรณีอื่นใดจนเป็นเหตุให้เสื่อมหรืออาจเป็นอันตรายต่อสุขภาพ และ (๓) เมื่อผู้ถูกร้องได้รับแจ้งหรือได้รับคำสั่งจากองค์การบริหารส่วนตำบลในท้องที่นั้น ๆ ให้ผู้ถูกร้องแก้ไขปรับปรุงหรือระงับเหตุรำคาญทันทีที่ได้รับแจ้งหรือได้รับคำสั่ง นั้นหรือภายในระยะเวลาที่องค์การบริหารส่วนตำบลในท้องที่นั้น ๆ กำหนด

๑.๒) ปัญหาเรื่องร้องเรียนที่พบบ่อยครั้ง ได้แก่ กลิ่นเหม็น ฝุ่นละออง แผลงวัน และสิ่งปฏิกูลจากรถเคลื่อนย้ายไก่ โดยปัญหากลิ่นเหม็นจะมีความรุนแรงมากที่สุดในช่วงฤดูหนาวเนื่องจากมีสภาพอากาศปิด

๑.๓) หน่วยงานที่เกี่ยวข้องได้พยายามแก้ไขปัญหาดำเนินการเรื่องร้องเรียนอย่างต่อเนื่อง เช่น ลงพื้นที่ตรวจสอบข้อเท็จจริง ให้คำแนะนำการปรับปรุงโรงเรือนให้มีสภาพดีขึ้น แต่งตั้งคณะกรรมการแก้ไขปัญหาคความเดือดร้อนกลิ่นเหม็นรบกวนจากฟาร์มไก่ ทำบันทึกข้อตกลงการอนุญาตให้ประกอบกิจการเลี้ยงไก่เนื้อ ซึ่งที่ผ่านมาผู้ถูกร้องได้ให้ความร่วมมือในการปฏิบัติตามคำแนะนำของหน่วยงานที่เกี่ยวข้องมาโดยตลอด แต่ปัญหายังไม่ได้รับการแก้ไขให้หมดไป

๒) เมื่อวันที่ ๗ - ๘ สิงหาคม ๒๕๖๖ พนักงานเจ้าหน้าที่ได้ลงพื้นที่ตรวจสอบ ฟาร์มเลี้ยงไก่ของผู้ถูกร้องร่วมกับเจ้าหน้าที่กรมควบคุมมลพิษ พบว่า โรงเรือนมีสภาพชำรุดทรุดโทรม มีซากไก่ตายและแมลงวันหน้าโรงเรือนที่จับไก่ และมีแมลงวัน แมลงปีกแข็ง และหนอนเกาะตามถุง กระสอบบรรจุเกล็ด จากการสำรวจผลกระทบในชุมชนบริเวณใกล้เคียงกับฟาร์มเลี้ยงไก่เนื้อของผู้ถูกร้อง พบว่า ช่วงเวลากลางคืนที่มีการเปิดโรงเรือนเพื่อจับไก่จะมีกลิ่นเหม็นรุนแรงในบางพื้นที่ และพบแมลงวัน จำนวนมากบริเวณใกล้โรงเรือน

๓) เมื่อวันที่ ๒๖ มกราคม ๒๕๖๗ พนักงานเจ้าหน้าที่ได้ประชุมหารือร่วมกับ กรมควบคุมมลพิษ กรณีผู้ถูกร้องโต้แย้งผลการตรวจวัดกลิ่นว่าอาจมีความคลาดเคลื่อน กรมควบคุมมลพิษ ยืนยันว่า การเก็บตัวอย่างกลิ่นบริเวณจุดที่ ๒ ซึ่งมีกลิ่นรุนแรงที่สุด เป็นไปตามมาตรฐานที่กฎหมายกำหนด โดยได้ตรวจสอบทิศทางลมแล้วก่อนการเก็บตัวอย่างกลิ่นและพบว่า บริเวณดังกล่าวอยู่ตรงกับพัดลม ระบายอากาศท้ายโรงเรือน และกลิ่นจากฟาร์มไก่มีความแตกต่างฟาร์มเปิดและผูกอย่างชัดเจน จึงได้เก็บตัวอย่างเฉพาะกลิ่นจากฟาร์มไก่ของผู้ถูกร้องไปวิเคราะห์ สำหรับข้อโต้แย้งเรื่องผู้เข้าร่วม กระบวนการเก็บตัวอย่างกลิ่น กรมควบคุมมลพิษชี้แจงว่า ผู้มีส่วนได้เสียสามารถเข้าร่วมได้ แต่หากเป็น การเก็บตัวอย่างกลิ่นในสถานประกอบการหรือที่ส่วนบุคคล ต้องได้รับการอนุญาตจากเจ้าของสถานที่ก่อน

/๓. ความเห็น...

๓. ความเห็นคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ

กรณีตามคำร้องมีประเด็นที่ต้องพิจารณาว่า การประกอบกิจการฟาร์มเลี้ยงไก่เนื้อในพื้นที่อำเภอนครชัยศรี จังหวัดนครปฐม ของผู้ถูกร้องก่อให้เกิดผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมและสุขภาพอนามัยของประชาชน อันเป็นการละเมิดสิทธิมนุษยชนหรือไม่ โดยมีข้อพิจารณาดังนี้

๓.๑ รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๖๐ มาตรา ๔๓ (๒)^๑ รับรองสิทธิของบุคคลและชุมชนในการจัดการและบำรุงรักษาสิ่งแวดล้อม โดยเป็นหน้าที่ของรัฐที่ต้องคุ้มครองบำรุงรักษา และฟื้นฟูสิ่งแวดล้อมให้เกิดความอย่างสมดุลและยั่งยืนบนพื้นฐานการมีส่วนร่วมของประชาชนและชุมชนตามมาตรา ๕๗ (๒)^๒ อีกทั้งพระราชบัญญัติสุขภาพแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๕๐ มาตรา ๕^๓ รับรองสิทธิในการดำรงชีวิตในสิ่งแวดล้อมและสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อสุขภาพสอดคล้องกับกติการะหว่างประเทศว่าด้วยสิทธิทางเศรษฐกิจ สังคม และวัฒนธรรม ข้อ ๑๒^๔ ที่รับรองสิทธิของบุคคลในการดำรงชีวิตในสิ่งแวดล้อมที่เอื้อต่อสุขภาพกายและสุขภาพจิตตามมาตรฐานสูงสุดเท่าที่เป็นไปได้ โดยกำหนดให้รัฐมีพันธกรณีที่จะต้องประกันให้สิทธินี้บรรลุผลเป็นจริงอย่างสมบูรณ์ ซึ่งรวมถึงการดำเนินการต่าง ๆ ที่จำเป็นเพื่อปรับปรุงสุขลักษณะทางสิ่งแวดล้อมในทุกด้าน นอกจากนี้ ที่ประชุมสมัชชาสหประชาชาติ (United Nations General Assembly: UNGA) ได้ออกข้อมติที่ ๗๖/๓๐๐ เมื่อวันที่ ๒๘ กรกฎาคม ๒๕๖๕ รับรองให้สิทธิในสิ่งแวดล้อมที่สะอาด ดีต่อสุขภาพ และยั่งยืน (right to a clean, healthy and sustainable environment) หรือสิทธิในสิ่งแวดล้อมที่ดี (right to a healthy environment) เป็นสิทธิมนุษยชน

/ซึ่งสะท้อน...

^๑ มาตรา ๔๓ บุคคลและชุมชนย่อมมีสิทธิ

ฯลฯ

ฯลฯ

(๒) จัดการ บำรุงรักษา และใช้ประโยชน์จากทรัพยากรธรรมชาติ สิ่งแวดล้อม และความหลากหลายทางชีวภาพอย่างสมดุลและยั่งยืนตามวิธีการที่กฎหมายบัญญัติ

ฯลฯ

ฯลฯ

^๒ มาตรา ๕๗ รัฐต้อง

ฯลฯ

ฯลฯ

(๒) อนุรักษ์ คุ้มครอง บำรุงรักษา ฟื้นฟู บริหารจัดการ และใช้หรือจัดให้มีการใช้ประโยชน์จากทรัพยากรธรรมชาติ สิ่งแวดล้อม และความหลากหลายทางชีวภาพ ให้เกิดประโยชน์อย่างสมดุลและยั่งยืน โดยต้องให้ประชาชนและชุมชนในท้องถิ่นที่เกี่ยวข้องมีส่วนร่วมดำเนินการและได้รับประโยชน์จากการดำเนินการดังกล่าวด้วยตามที่กฎหมายบัญญัติ

^๓ มาตรา ๕ บุคคลมีสิทธิในการดำรงชีวิตในสิ่งแวดล้อมและสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อสุขภาพ

บุคคลมีหน้าที่ร่วมกับรัฐในการดำเนินการให้เกิดสิ่งแวดล้อมและสภาพแวดล้อมตามวาระหนึ่ง

^๔ ข้อ ๑๒

๑. รัฐภาคีแห่งกติกานี้รับรองสิทธิของทุกคนที่จะมีสุขภาพกายและสุขภาพจิตตามมาตรฐานสูงสุดเท่าที่เป็นไปได้

๒. ขั้นตอนในการดำเนินการโดยรัฐภาคีแห่งกติกานี้ เพื่อบรรลุผลในการทำให้สิทธินี้เป็นจริงอย่างสมบูรณ์จะต้องรวมถึงสิ่งต่าง ๆ ที่จำเป็นเพื่อ

ฯลฯ

ฯลฯ

(๗) การปรับปรุงในทุกด้านของสุขลักษณะทางสิ่งแวดล้อมและอุตสาหกรรม

ฯลฯ

ฯลฯ

ซึ่งสะท้อนให้เห็นถึงการตระหนักและยอมรับว่า สิทธิในสิ่งแวดล้อมที่ดีและมีความเชื่อมโยงกับสิทธิมนุษยชนอื่น ๆ การคุ้มครองสิ่งแวดล้อมย่อมมีส่วนสนับสนุนและส่งเสริมให้บุคคลมีชีวิตความเป็นอยู่ที่ดีและสามารถอุปโภคบริโภคสิทธิมนุษยชนได้อย่างเต็มที่ ในขณะที่การดำรงชีวิตในสิ่งแวดล้อมที่ไม่สะอาดหรือเป็นพิษย่อมก่อให้เกิดอันตรายต่อสุขภาพของบุคคลและกระทบต่อการบรรลุสิทธิมนุษยชนอื่น ๆ ประกอบกับหลักการชี้แนะของสหประชาชาติว่าด้วยธุรกิจกับสิทธิมนุษยชน (United Nations Guiding Principles on Business and Human Rights: UNGPs)^๔ ได้กำหนดบทบาทของภาครัฐและภาคธุรกิจเกี่ยวกับความรับผิดชอบร่วมกันในเรื่องสิทธิมนุษยชน ประกอบด้วยเสาหลัก ๓ ประการ คือ (๑) การคุ้มครองสิทธิมนุษยชน (๒) การเคารพสิทธิมนุษยชน และ (๓) การเยียวยา

๓.๒ จากการตรวจสอบข้อเท็จจริงปรากฏว่า

๓.๒.๑ ผู้ถูกร้องประกอบกิจการฟาร์มเลี้ยงไก่เนื้อในพื้นที่ตำบลสัมปทวน อำเภอนครชัยศรี จังหวัดนครปฐม โดยได้รับใบอนุญาตประกอบกิจการที่เป็นอันตรายต่อสุขภาพจากองค์การบริหารส่วนตำบลสัมปทวน และได้รับการต่อใบอนุญาตประกอบกิจการไปจนถึงวันที่ ๑๑ กุมภาพันธ์ ๒๕๖๘ สำหรับการจัดการปัญหากลิ่นเหม็นรบกวนและแมลงวัน ผู้ถูกร้องชี้แจงว่า ใช้แกลบเป็นวัสดุรองพื้นโรงเรือนเพื่อดูดซับมูลและปัสสาวะไก่ ฉีดพ่นยาฆ่าเชื้อโรค ใช้สารเคมีกำจัดหนอนแมลงวันและแมลงวันตัวเต็มวัยในโรงเรือน ขนส่งมูลไก่และแกลบที่ผ่านการใช้งานแล้วออกนอกฟาร์ม และลงพื้นที่สำรวจปัญหามลพิษในชุมชนพร้อมทั้งแจกवादักแมลงวันให้แก่ประชาชน ส่วนปัญหาฝุ่นละอองจากโรงเรือนเลี้ยงไก่ ผู้ถูกร้องได้สร้างห้องดักฝุ่นและแผงกรองฝุ่นจากการระบายอากาศในโรงเรือนไว้ด้านท้ายโรงเรือนและปลูกต้นไม้บริเวณรอบฟาร์มเพื่อดูดซับกลิ่นและป้องกันฝุ่นละออง อีกทั้งได้ลดจำนวนไก่ที่เลี้ยงลงเพื่อลดผลกระทบด้านมลพิษ

/๓.๒.๒ ข้อเท็จจริง...

^๔ ในปี ค.ศ. ๒๐๑๑ องค์การสหประชาชาติได้รับรองหลักการชี้แนะว่าด้วยธุรกิจกับสิทธิมนุษยชน (United Nations Guiding Principles on Business and Human Rights: UNGPs) ซึ่งมีเนื้อหาระบุถึงหน้าที่ของภาครัฐและความรับผิดชอบของภาคธุรกิจในการเคารพสิทธิมนุษยชน ประกอบด้วยเสาหลัก ๓ ประการ คือ (๑) การคุ้มครองสิทธิมนุษยชน (Protect) หมายถึง หน้าที่ของรัฐในการปกป้องคุ้มครองมิให้เกิดการละเมิดสิทธิมนุษยชนโดยภาคธุรกิจหรือรัฐวิสาหกิจที่เกี่ยวข้องกับการดำเนินธุรกิจ (๒) การเคารพสิทธิมนุษยชน (Respect) หมายถึง ความรับผิดชอบของภาคธุรกิจในการเคารพสิทธิมนุษยชน โดยหลีกเลี่ยงการกระทำที่ละเมิดหรือมีส่วนที่จะทำให้เกิดผลกระทบด้านสิทธิมนุษยชนจากกิจกรรมขององค์กรธุรกิจ และแก้ไขปัญหาหากเกิดผลกระทบ และ (๓) การเยียวยา (Remedy) หมายถึง การที่ผู้ได้รับผลกระทบจากการดำเนินธุรกิจสามารถเข้าถึงการแก้ไข เยียวยา พินิจ ที่มีประสิทธิภาพ ทั้งกลไกตามกระบวนการยุติธรรมของรัฐหรือกลไกอื่น ๆ และองค์กรธุรกิจควรจัดให้มีกลไกการร้องทุกข์ที่ปัจเจกชนหรือชุมชนที่ถูกละเมิดสิทธิมนุษยชนสามารถเข้าถึงได้

ทั้งนี้ ในส่วนความรับผิดชอบของภาคธุรกิจในการเคารพสิทธิมนุษยชนมีหลักการดำเนินการ ได้แก่ การมีคำประกาศนโยบายด้านสิทธิมนุษยชนว่าบุคลากรในองค์กร คู่ค้า และฝ่ายต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องจะไม่ละเมิดสิทธิมนุษยชน การจัดให้มีกระบวนการตรวจสอบสิทธิมนุษยชนอย่างรอบด้านที่ระบุความเสี่ยง การป้องกัน และการบรรเทาผลกระทบ และกำหนดหน่วยรับผิดชอบเมื่อเกิดผลกระทบด้านสิทธิมนุษยชน และการมีกระบวนการเยียวยาเมื่อเกิดผลกระทบจากการกระทำหรือมีส่วนร่วมในการกระทำที่กระทบต่อสิทธิมนุษยชน โดยภาครัฐและภาคธุรกิจมีหน้าที่ในการจัดให้มีกลไกการเยียวยาที่รวดเร็วและเป็นธรรม

๓.๒.๒ ข้อเท็จจริงจากผู้ร้อง ผู้เสียหาย และหน่วยงานที่เกี่ยวข้องสอดคล้องตรงกันว่า การประกอบกิจการฟาร์มเลี้ยงไก่เนื้อของผู้ถูกร้องส่งผลกระทบต่อผู้ร้องและประชาชนที่อาศัยอยู่ใกล้เคียงเป็นเวลานานหลายปี โดยเฉพาะปัญหากลิ่นเหม็นรบกวนและแมลงวัน ซึ่งมีมากในช่วงเปิดโรงเรือนเพื่อจับไก่ เคลื่อนย้ายไก่ ขนย้ายมูลไก่ และทำความสะอาดโรงเรือน และจะทวีความรุนแรงมากขึ้นในช่วงฤดูหนาวเนื่องด้วยสภาพอากาศปิด นอกจากนี้ โรงเรือนของผู้ถูกร้องมีสภาพเก่า บางโรงเรือนชำรุดทรุดโทรม แม้ว่าหน่วยงานที่เกี่ยวข้องได้ลงพื้นที่ตรวจสอบปัญหามลพิษและให้คำแนะนำแก่ผู้ถูกร้องและผู้ถูกร้องได้พยายามบรรเทาผลกระทบที่เกิดขึ้นแล้ว แต่ปัญหายังไม่ได้รับการแก้ไขให้หมดไปอย่างสิ้นเชิง

๓.๒.๓ พนักงานเจ้าหน้าที่และกรมควบคุมมลพิษที่ได้ลงพื้นที่ตรวจสอบโดยรอบฟาร์มเลี้ยงไก่เนื้อของผู้ถูกร้อง ยังพบว่า ในเวลากลางคืนที่มีการเปิดโรงเรือนเพื่อจับไก่ มีกลิ่นเหม็นชัดเจน และจากการตรวจวัดค่าความเข้มข้นโดยกรมควบคุมมลพิษเมื่อวันที่ ๘ สิงหาคม ๒๕๖๖ ปรากฏว่า บริเวณสระตกปลาบึงสัมปทวนริมอาณาเขตด้านนอกของฟาร์ม ซึ่งอยู่ตรงกับท้ายโรงเรือนที่มีการจับไก่และตรงกับพัดลมระบายอากาศของโรงเรือน มีค่าความเข้มข้นเท่ากับ ๙๗.๙๒ หน่วย ซึ่งเกินมาตรฐานค่าความเข้มข้นของอากาศที่ปล่อยทิ้งจากสถานที่เลี้ยงสัตว์ที่กำหนดไว้ว่าต้องไม่เกิน ๓๐ หน่วย ในขณะที่ผลการตรวจวัดปริมาณค่าฝุ่นละอองในบรรยากาศโดยทั่วไปมีค่าเป็นไปตามมาตรฐาน จากนั้นกรมควบคุมมลพิษได้นำผลดังกล่าวแจ้งให้องค์การบริหารส่วนตำบลสัมปทวนกำกับดูแลให้ผู้ถูกร้องปรับปรุงแก้ไขหรือหามาตรการเพื่อป้องกันกลิ่นเหม็นรบกวนและปัญหาแมลงวันรบกวน เพื่อให้เป็นไปตามเงื่อนไขใบอนุญาตการประกอบกิจการที่เป็นอันตรายต่อสุขภาพ

๓.๓ พิจารณาแล้วเห็นว่า เมื่อผลการตรวจวัดค่าความเข้มข้นเมื่อวันที่ ๘ สิงหาคม ๒๕๖๖ จากการประกอบกิจการเลี้ยงไก่เนื้อของผู้ถูกร้องโดยกรมควบคุมมลพิษมีค่าเกินมาตรฐานที่กำหนด สอดคล้องกับการลงพื้นที่ตรวจสอบกลิ่นเหม็นรบกวนของพนักงานเจ้าหน้าที่ ข้อเท็จจริงจากผู้ร้อง ผู้เสียหาย และส่วนราชการในพื้นที่ ประกอบกับสภาพโรงเรือนเลี้ยงไก่ที่มีสภาพชำรุดทรุดโทรม จึงเชื่อได้ว่า มาตรการจัดการกลิ่นของโรงเรือนเลี้ยงไก่ไม่มีประสิทธิภาพเพียงพอที่จะแก้ไขปัญหามลพิษเรื่องกลิ่นได้ทั้งหมด และเนื่องจากสถานประกอบการของผู้ถูกร้องมีขนาดใหญ่ เลี้ยงไก่จำนวนมาก อีกทั้งยังอยู่ใกล้ชุมชน ผู้ถูกร้องจะต้องมีมาตรการป้องกันผลกระทบในระดับที่เข้มงวดอย่างมาก กรณีจึงถือได้ว่าการประกอบกิจการเลี้ยงไก่เนื้อของผู้ถูกร้องก่อให้เกิดกลิ่นเหม็นรบกวนอันเป็นเหตุรำคาญตามพระราชบัญญัติการสาธารณสุข พ.ศ. ๒๕๓๕^๖ ทั้งนี้ ข้อเท็จจริงจากผู้ถูกร้องยังแสดงให้เห็นว่าการจัดการ

/ปัญหา...

^๖ มาตรา ๒๕ ในกรณีที่มีเหตุอันอาจก่อให้เกิดความเดือดร้อนแก่ผู้อยู่อาศัยในบริเวณใกล้เคียงหรือผู้ที่ต้องประสบกับเหตุนั้นดังต่อไปนี้ ให้ถือว่าเป็นเหตุรำคาญ

ฯลฯ

ฯลฯ

(๔) การกระทำใด ๆ อันเป็นเหตุให้เกิดกลิ่น แสง รังสี เสียง ความร้อน สิ่งมีพิษ ความสั่นสะเทือน ฝุ่นละออง เขม่า เถ้า หรือกรณีอื่นใด จนเป็นเหตุให้เสื่อมหรืออาจเป็นอันตรายต่อสุขภาพ

ฯลฯ

ฯลฯ

ปัญหาแมลงวันจะมีความสัมพันธ์กับมาตรการการจัดการปัญหากลิ่นเหม็นรบกวนซึ่งส่วนใหญ่เกิดจากการสะสมหมักหมมของมูลไก่ จึงเชื่อได้ว่าปัญหาแมลงวันจากการประกอบกิจการเลี้ยงไก่เนื้อของผู้ถูกร้องย่อมต้องส่งผลกระทบด้วยเช่นกัน สำหรับผลกระทบด้านฝุ่นละออง ผลการตรวจสอบข้อเท็จจริงยังไม่พบว่ามีปัญหาในระดับที่จะส่งผลกระทบต่อผู้ร้องและประชาชนที่อาศัยอยู่ใกล้เคียง

เมื่อพิจารณาจากข้อเท็จจริงดังกล่าวข้างต้นจะเห็นได้ว่า ปัญหากลิ่นเหม็นรบกวนและปัญหาแมลงวันส่งผลกระทบต่อการเข้าถึงสิทธิในการดำรงชีวิตในสิ่งแวดล้อมที่ดีและสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อสุขภาพกายและสุขภาพจิตที่ดีของผู้ร้อง ผู้เสียหาย รวมถึงประชาชนที่อาศัยอยู่ใกล้เคียง ตามที่รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๖๐ พระราชบัญญัติสุขภาพแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๕๐ กติการะหว่างประเทศว่าด้วยสิทธิทางเศรษฐกิจ สังคม และวัฒนธรรม และข้อมติสมัชชาสหประชาชาติที่ ๗๖/๓๐๐ ให้การรับรองและคุ้มครองไว้ และการประกอบกิจการของผู้ถูกร้องไม่สอดคล้องกับหลักการชี้แนะของสหประชาชาติว่าด้วยธุรกิจกับสิทธิมนุษยชน ด้วยเหตุนี้ คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติจึงเห็นว่า การประกอบกิจการฟาร์มเลี้ยงไก่เนื้อของผู้ถูกร้องมีการกระทำอันเป็นการละเมิดสิทธิมนุษยชน เห็นควรเสนอแนะมาตรการหรือแนวทางที่เหมาะสมในการป้องกันหรือแก้ไขการละเมิดสิทธิมนุษยชน รวมทั้งการเยียวยาผู้ได้รับความเสียหายจากการละเมิดสิทธิมนุษยชนต่อผู้ถูกร้องและองค์การบริหารส่วนตำบลสัมปทวน และมีข้อเสนอแนะมาตรการหรือแนวทางในการส่งเสริมและคุ้มครองสิทธิมนุษยชนต่อองค์การบริหารส่วนตำบลสัมปทวนและอำเภอนครชัยศรี เพื่อดำเนินการต่อไป

๔. มติคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ

อาศัยเหตุผลดังกล่าวข้างต้น คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติในคราวประชุมด้านการคุ้มครองและส่งเสริมสิทธิมนุษยชน ครั้งที่ ๑๓/๒๕๖๗ เมื่อวันที่ ๒ เมษายน ๒๕๖๗ จึงมีมติว่า ผู้ถูกร้องมีการกระทำอันเป็นการละเมิดสิทธิมนุษยชน จากการประกอบกิจการฟาร์มเลี้ยงไก่เนื้อในพื้นที่อำเภอนครชัยศรี จังหวัดนครปฐม ที่ก่อให้เกิดมลพิษและส่งผลกระทบต่อประชาชน รวมถึงผู้ร้องและผู้เสียหาย และให้เสนอแนะมาตรการหรือแนวทางที่เหมาะสมในการป้องกันหรือแก้ไขการละเมิดสิทธิมนุษยชน รวมทั้งการเยียวยาผู้ได้รับความเสียหายจากการละเมิดสิทธิมนุษยชนต่อผู้ถูกร้องและองค์การบริหารส่วนตำบลสัมปทวน และมีข้อเสนอแนะมาตรการหรือแนวทางในการส่งเสริมและคุ้มครองสิทธิมนุษยชนต่อองค์การบริหารส่วนตำบลสัมปทวนและอำเภอนครชัยศรี ตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๖๐ มาตรา ๒๔๗ (๑) และ (๓) และพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๖๐ มาตรา ๒๖ (๑) และ (๓) ประกอบมาตรา ๓๖ และมาตรา ๔๒ ดังนี้

๔.๑ มาตรการหรือแนวทางที่เหมาะสมในการป้องกันหรือแก้ไขการละเมิดสิทธิมนุษยชน รวมทั้งการเยียวยาผู้ได้รับความเสียหายจากการละเมิดสิทธิมนุษยชน

๑) ให้ผู้ถูกร้องดำเนินการ ดังนี้

๑.๑) ร่วมกับบริษัท [REDACTED] นำหลักการชี้แนะว่าด้วยธุรกิจกับสิทธิมนุษยชนมาใช้ในการประกอบกิจการตลอดทั้งห่วงโซ่อุปทาน โดยประกาศเป็นนโยบาย กำหนดแนวปฏิบัติที่ชัดเจนและใช้บังคับอย่างจริงจังเพื่อให้เกิดการเคารพสิทธิมนุษยชนและเยียวยาผู้ได้รับผลกระทบจากการดำเนินธุรกิจ เช่น กรณีการประกอบกิจการประเภทยาสูบให้แจ้งให้องค์การบริหารส่วนตำบลสัมปทวนทราบล่วงหน้าเกี่ยวกับวันเวลาที่จะจับใบ เพื่อแจ้งให้ประชาชนเตรียมการป้องกันหรือหลีกเลี่ยงกลิ่นเหม็น แผลงวัน และฝุ่นละออง การกำหนดช่องทางการรับเรื่องร้องเรียนและประชาสัมพันธ์ให้ชุมชนรับรู้ การจัดให้เจ้าหน้าที่ของผู้ถูกร้องเข้าตรวจสอบเรื่องร้องเรียนภายใน ๗ วัน นับแต่ได้รับแจ้ง และหากพบเหตุเดือดร้อนรำคาญ ให้ผู้ถูกร้องดำเนินการแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้นโดยเร็วเพื่อช่วยเหลือ เยียวยา และฟื้นฟูผู้ที่ได้รับผลกระทบ เป็นต้น

๑.๒) แก้ไขปรับปรุงสภาพโรงเรือนเลี้ยงไก่ที่มีความชำรุดทรุดโทรมและจัดการแหล่งกำเนิดมลพิษทุกกระบวนการให้ดีขึ้นโดยเร็ว ได้แก่ การเลี้ยงไก่ การเปิดโรงเรือนเพื่อจับไก่ การเคลื่อนย้ายไก่และซากไก่ การขนถ่ายมูลไก่ และกิจกรรมอื่นที่อาจก่อให้เกิดปัญหากลิ่นเหม็น แผลงวัน และฝุ่นละออง โดยให้รายงานผลการดำเนินการให้องค์การบริหารส่วนตำบลสัมปทวนด้วย ทั้งนี้ ให้ดำเนินการภายใน ๙๐ นับแต่วันที่ได้รับรายงานฉบับนี้

๒) ให้องค์การบริหารส่วนตำบลสัมปทวนดำเนินการ ดังนี้

๒.๑) อาศัยอำนาจตามพระราชบัญญัติการสาธารณสุข พ.ศ. ๒๕๓๕ ออกคำสั่งให้ผู้ถูกร้องปรับปรุงสภาพโรงเรือนเลี้ยงไก่ที่ชำรุดทรุดโทรมและจัดการแหล่งกำเนิดมลพิษทุกกระบวนการให้ดีขึ้น ได้แก่ การเลี้ยงไก่ การเปิดโรงเรือนเพื่อจับไก่ การเคลื่อนย้ายไก่และซากไก่ การขนถ่ายมูลไก่ และกิจกรรมอื่นที่อาจก่อให้เกิดปัญหากลิ่นเหม็นและแผลงวัน เพื่อแก้ไขเหตุรำคาญที่ก่อให้เกิดความเดือดร้อนแก่ประชาชน และติดตามการดำเนินการของผู้ถูกร้องอย่างต่อเนื่อง

ทั้งนี้ ให้ดำเนินการภายใน ๙๐ วัน นับแต่วันที่ได้รับรายงานฉบับนี้

๒.๒) ออกข้อบัญญัติท้องถิ่นเกี่ยวกับการประกอบกิจการที่เป็นอันตรายต่อสุขภาพ ประเภทการเลี้ยงสัตว์ปีกโดยเฉพาะ โดยกำหนดรายละเอียด ขั้นตอน และมาตรฐานด้านสุขอนามัยและสิ่งแวดล้อม ตั้งแต่ขั้นตอนการจัดตั้งฟาร์ม การขออนุญาตประกอบกิจการ ตลอดจนการประกอบกิจการเพื่อเป็นการป้องกันและแก้ไขปัญหาความเดือดร้อนที่เกิดขึ้นต่อประชาชนในพื้นที่ และเป็นแนวทางในการบริหารจัดการของกิจการฟาร์มเลี้ยงสัตว์ปีกให้ได้มาตรฐานด้านสุขอนามัยและสิ่งแวดล้อม

ทั้งนี้ ให้ดำเนินการภายใน ๑๘๐ วัน นับแต่วันที่ได้รับรายงานฉบับนี้

/๔.๒ ข้อเสนอแนะ...

๔.๒ ข้อเสนอแนะมาตรการหรือแนวทางในการส่งเสริมและคุ้มครองสิทธิมนุษยชน

๑) ให้องค์การบริหารส่วนตำบลสัมปทวนปฏิบัติตามพระราชบัญญัติการสาธารณสุข พ.ศ. ๒๕๓๕ หมวด ๕ ในการระงับ จำกัด หรือควบคุมเหตุรำคาญอันเกิดจากการประกอบกิจการของผู้ถูกร้องอย่างเคร่งครัด โดยในการพิจารณาต่อใบอนุญาตประกอบกิจการที่เป็นอันตรายต่อสุขภาพ ควรประสานหน่วยงานที่มีความเชี่ยวชาญด้านสิ่งแวดล้อมและสุขอนามัยในพื้นที่เพื่อให้ความเห็นประกอบการพิจารณาต่อใบอนุญาตให้แก่ผู้ถูกร้องทุกครั้ง

๒) ให้อำเภอนครชัยศรีขับเคลื่อนการดำเนินงานของคณะกรรมการแก้ไขปัญหาความเดือดร้อนกลืนเหม็นรบกวนจากฟาร์มไก่ในเชิงรุก อาทิ วางแผนการแก้ไขปัญหาบนพื้นฐานการมีส่วนร่วมของประชาชนที่ได้รับผลกระทบ เข้าตรวจฟาร์มเลี้ยงไก่เนื้อในเขตพื้นที่ที่รับผิดชอบ เป็นระยะอย่างน้อยปีละ ๒ ครั้ง เพื่อกระตุ้นให้ผู้ประกอบการปรับปรุงโรงเรือนเลี้ยงไก่ให้อยู่ในสภาพดีอยู่เสมอ

คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ

นางสาวพรประไพ กาญจนรินทร์

นางปรีดา คงแป้น

ผู้ช่วยศาสตราจารย์สุชาติ เศรษฐมาลินี

นางสาวศยามล ไกยูรวงศ์

นางสาวปิติกาญจน์ ลิทธิเดช

นายวสันต์ ภัยหลีกลี้

นางสาวสุภัทรา นาคะผิว

ประธานกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ

กรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ

กรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ

กรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ

กรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ

กรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ

กรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ

